
SUMMARY

Methods of depreciation in the field of drinking water industry.

As a rule water works companies settle the depreciation of the various assets on a basis of technical lifetime. The author questions whether it would be advisable to introduce a system of depreciation according to the period of economic serviceability of those assets into this branch of industry.

Against the background of the special place of water works industry in the economic structure of the Netherlands the author comes to the conclusion that the usual system of depreciation on a basis of technical lifetime should be maintained and that introduction of the economic serviceability would lead to insurmountable inconveniences.

Afschrijvingsmethoden bij het waterleidingbedrijf

Men behoeft de jaarverslagen van de voornaamste waterleidingbedrijven er maar op na te slaan om te kunnen constateren, dat praktisch alle activa in de bedrijfstak worden afgeschreven op basis van de technische levensduur. Doorgaans wordt slechts een uitzondering gemaakt voor de machine-installatie, waarbij het gebruikelijk is de geschatte technische levensduur wat te bekorten.

Het is begrijpelijk, dat bij diegenen, die sinds kort met het waterleidingbedrijf te maken hebben, de vraag naar voren komt, waarom men niet de economische bruikbaarheidsduur der activa als afschrijvingsmaatstaf hanteert. Bij ondernemingen, die onder omstandigheden van vrije mededinging werken, is het zelfs noodzakelijk de afschrijvingen zo goed mogelijk te baseren op de geschatte economische levensduur van het desbetreffend actief. De voortschrijdende verbetering van de techniek, die vóór de oorlog op een min of meer regelmatige wijze verliep, neemt in de naoorlogse jaren dikwijls het karakter aan van een stormachtige ontwikkeling. Steeds komen van welk productiemiddel dan ook nieuwe en betere typen aan de markt, die resulteren in een vaak beduidende verlaging van de kosten van de met deze productieve eenheden te vervaardigen eindproducten.

Zou een bedrijf met deze ontwikkeling geen rekening houden en de afschrijvingen baseren op de langere technische levensduur van zijn productie-apparaat, dan prijst de betrokken onderneming zich uit, doordat haar artikelen ten opzichte van de met moderne productiemiddelen producerende concurrenten te duur in de markt liggen. De remedie is, dat de onderneming onverwijld overschakelt op de moderne productiemethode en de nog niet verdiende afschrijvingen van de oude productiemiddelen als verlies op het ondernemingskapitaal afboekt. Door in de toekomst de eventueel te behalen winsten niet tot uitkering te brengen, zal het mogelijk zijn de oude verliezen in te lopen.

Nu mag men zich van deze gang van zaken echter geen al te overdreven beeld vormen.

Toepassing van moderne productiemiddelen vindt namelijk geleidelijk plaats en als regel in een tijd, dat behoefte bestaat aan uitbreiding. Dat is dus in een periode van opgaande conjunctuur, waarbij de prijzen van de eindproducten hoog zijn en doorgaans zelfs sprake is van een tendens tot prijsverhoging. Niet alleen de nieuwe productiemiddelen zijn behoorlijk bezet en uiteraard rendabel, maar ook met het oude productie-apparaat worden winsten behaald. Vandaar, dat men in de meeste bedrijven naast de nieuwe activa ook nog oude productie-eenheden aantreft. Eerst wanneer het

getij keert — dus een recessie intreedt — wordt het verouderde gedeelte van het productie-apparaat afgestoten.

Dit zijn dus in het kort geschetst de overwegingen, die het vrije bedrijfsleven noodzaken met de economische bruikbaarheidsduur van de productie-activa ter dege rekening te houden.

Zoals bekend is, nemen in ons economisch bestel de nutsbedrijven en in het bijzonder de waterleidingondernemingen een aparte plaats in. Door de monopolistische positie van deze bedrijven is de vrije concurrentie uitgeschakeld, zodat andere wegen worden bewandeld om het sanerend effect van de vrije mededinging te benaderen.

Zo mogen waterleidingbedrijven doorgaans slechts tariefsverhogingen invoeren na van de betrokken gemeenten in hun voorzieningsgebied verkregen toestemming, terwijl bij de bedrijfsvoering het kostendekkend principe dient te worden nagestreefd: dat is het streven om opbrengsten en kosten met elkaar in evenwicht te brengen.

Aan deze twee facetten van het bedrijfsbeleid ligt in de eerste plaats de gedachte ten grondslag, dat de consument niet gediend is met sterk fluctuerende waterprijzen en kostenstijgingen zo mogelijk door kostenbesparende maatregelen dienen te worden opgevangen. Verder is men van mening, dat het behalen van winst niet het doel van een waterleidingbedrijf behoort te zijn, daar een op winst gericht streven in geval van een monopolie tot uitwassen aanleiding zou kunnen geven.

In het licht van de bijzondere karakteristieken van het waterleidingbedrijf zijn, zoals in het volgende zal worden aangetoond, aan het invoeren van een afschrijvingssysteem op basis van de economische bruikbaarheidsduur onoverkomenlijke bezwaren verbonden.

Zou men het nieuwe afschrijvingssysteem bijvoorbeeld wensen in te voeren naar gelang het economisch verantwoord zou zijn activa te vervangen, dan heeft men ingevolge de langere technische levensduur bij elk buiten gebruik gesteld actief te maken met niet verdiende afschrijvingen. Daar het waterleidingbedrijf kostendekkend werkt, kunnen deze verliezen niet, zoals dat bij de vrije bedrijven het geval is, uit toekomstige winsten worden bestreden. Wenst men dus geen blijvende kapitaalverliezen te creëren, dan zullen de afschrijvingen van de buiten gebruik gestelde activa dienen te worden gecontinueerd. De overgang naar het afschrijvingssysteem overeenkomstig de economische gebruiksduur zal als direct gevolg een prijsverhogend effect sorteren. Dit is uiteraard eveneens het geval indien de methode niet ge-

leidelijk, maar in eens zou worden ingevoerd. Men staat dan voor het probleem van het delgen van tekorten uit hoofde van de zogenaamde inhaalafschrijvingen. Ook bij voortgezette toepassing van het principe van de economische bruikbaarheidsduur kunnen nieuwe prijsverhogingen noodzakelijk zijn, wanneer namelijk de ramingen van de gebruiksduur achteraf te hoog blijken te zijn gesteld.

Voorstanders van het systeem van de economische bruikbaarheid betogen, dat het handhaven van de afschrijving volgens de technische levensduur zal leiden tot een sterk vertraagde invoering van betere productiemiddelen, hetgeen de technische ontwikkeling niet ten goede zou komen.

Bij het waterleidingbedrijf is dit gevaar echter niet groot. Onder invloed van de bevolkingsgroei behoort het waterleidingbedrijf tot de bij uitstek expanderende ondernemingen.

Sinds de stichting in 1853 van het eerste waterleidingbedrijf in Nederland is het aantal aansluitingen van elk bedrijf gestaag toegenomen, welke ontwikkelingsgang uiteraard de mogelijkheid bood om op korte termijn al datgene wat op waterleidinggebied als vooruitstrevend wordt aangeprezen, in te voeren. Wat het distributie-apparaat betreft ziet men heden dage dan ook een keurcollectie van materialen: koper, staal, gietijzer, asbest-cement en de moderne plasticen. Terloops zij in dit verband opgemerkt, dat het bij vrije bedrijven evenzeer voorkomt, dat oude en nieuwe activa naast elkaar werkzaam zijn, zoals in het voorgaande reeds werd gememoreerd.

Tenslotte dient te worden gewezen op een belangrijk nadeel, verbonden aan een eventuele invoering bij het waterleidingbedrijf van het systeem van afschrijving op basis van de

economische gebruiksduur. Vervangt men bij een onderneming, werkende onder omstandigheden van vrije mededinging, een productiemiddel nog vóór het beëindigen van de technische levensduur door een beter object, dan wil dit niet zeggen, dat het buiten gebruik gesteld actief niet meer zal worden aangewend. De gevarieerde opbouw van het bedrijfsleven maakt, dat er steeds weer ondernemingen te vinden zijn, die het productiemiddel (tegen de lage restwaarde) rendabel weten aan te wenden. Zo zal een luxe verhuurinrichting van automobielen onder invloed van de concurrentie na betrekkelijk korte tijd genoodzaakt zijn automobielen te vervangen. Als gegadigden voor de buiten gebruik te stellen voertuigen komen bijvoorbeeld in aanmerking taxi-ondernemingen, voor welke bedrijven het luxe of moderne karakter der auto's geen noodzaak is.

Indien men dus de maatschappij als geheel beziet, kan men van het bedrijfsleven verwachten, dat de productieve hulpmiddelen tot aan het einde van de technische levensduur hun diensten zullen verrichten.

Gezien het specifieke karakter van productiemiddelen in het waterleidingbedrijf, zal men voor het merendeel der waterleidingsactiva, zoals onderwaterpompen, watertorens, waterreservoirs, buizen etc., echter tevergeefs naar vervangende toepassingen zoeken. Van maatschappelijk standpunt uit bezien, is het derhalve niet gewenst de productie-activa der waterleidingen nog vóór het einde van hun technische levensduur buiten gebruik te stellen.

Alles bijeen genomen komt steller van dit artikel tot de slotsom, dat er weinig of geen argumenten te vinden zijn, die een wijziging van het bij waterleidingbedrijven gevolgde systeem van afschrijving op basis van de technische levensduur zouden rechtvaardigen.